

35. ปีแยร์ บอนนาร์ (Pierre Bonnard)

ศิลปินผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มนาบีสต์

ภาพถ่ายของบอนนาร์

ปีแยร์ บอนนาร์ เกิดเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ. 1867 เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวน 3 คนของครอบครัวชั้นกลางที่เคร่งในชนบประเพณี ตั้งแต่ ค.ศ. 1885 ถึง ค.ศ. 1888 เขาศึกษาวิชากฎหมายอยู่ในปารีส แต่เนื่องจากไม่ผ่านการสอบปากเปล่า ก็เลยไปทำงานกับรัฐบาล ขณะเดียวกันก็ไปเรียนที่ เอกอลเดโบซาร์ เมื่อเขาพลาดหวังจากการสอบชิงทุน Prix de Rome ก็ไปเข้าเรียนที่สถาบันจูเลียอง (Académie Julian) เลยได้ไปพบกับ เอ็ดวาร์ วูยยาร์ (Édouard Vuillard) โมริส เดอนีสส์ (Maurice Denis) หลุยส์ ปอล (Louis Paul) อองรี เซรูซีเย (Henri Sérusier) และ ปอล รองซง (Paul Ranson) ซึ่งจะร่วมกันจัดตั้งกลุ่มของตนขึ้นมาโดยใช้ชื่อว่า “The Nabis” (นาบีสต์) หลังจากที่เป็นทหารตามเกณฑ์แล้ว บอนนาร์ก็ไปร่วมทำงานอยู่กับวูยยาร์ (Vuillard) และห้องทำงานของวูยยาร์ก็กลายเป็นที่พบปะของกลุ่มนาบีสต์ โดยมี ปอล โกแก้งวะมาเยี่ยมเยียนเป็นครั้งคราว ใน ค.ศ. 1891 กลุ่มนาบีสต์เปิดงานแสดงของตนขึ้นเป็นครั้งแรกที่ร้านขายภาพของเลอบาร์ค เดอบูตีวีย์ โดยใช้ชื่อว่า “Impressionists and Symbolists” บอนนาร์เริ่มส่งงานของตนไปแสดงที่งานแสดงศิลปกรรมอิสระอย่างสม่ำเสมอ และเมื่อพี่น้องตระกูล “นาตองซง” จัดทำหนังสือชื่อ “La Revue Blanche” ขึ้น บอนนาร์ก็ได้ทำหน้าที่เขียนภาพประกอบให้เป็นจำนวนมาก เขาเปิดงานแสดงเดี่ยวขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1896 ณ ร้านขายภาพของตูรองด์-รูเอล

ชีวิตของบอนนาร์ไม่สู้จะมีอะไรน่าตื่นเต้นนัก เขาแต่งงานแล้วก็ย้ายออกไปจากปารีส ใช้ชีวิตที่บ้านพักในชนบทใกล้แวร์ง แล้วก็เริ่มไปเที่ยวที่มีดีเป็นประจำทุกปี และใน ค.ศ. 1925 ก็ซื้อบ้านเล็กๆ ไว้ที่เลอกองท์ และเสียชีวิตที่นั่นวันที่ 23 มกราคม ค.ศ. 1947

ขณะที่บอนนาร์เข้ามาเรียนในสถาบันจูเลียงใหม่ ๆ นั้น เซรูซีเย (Sérusier) กำลังตื่นเต้นที่จะเผยแพร่ “คำสอน” ของโกแก็งที่เขาไปได้มาเมื่อฤดูร้อนที่แล้วแก่เพื่อนนักศึกษาด้วยกัน เขากล่าวว่า “จิตรกรรมสมควรที่จะพักผ่อนจนกว่าจะได้สร้างผลงานออกมาจากจินตนาการของตนเสียก่อน..... สร้างมันขึ้นมาจากความคิดและความจริง ถ้าจะทำดังนี้ก็ต้องใช้สีจัดกับเส้นรอบนอกแรงชัด พร้อมด้วยจินตนาการเสริมส่ง และศิลปินก็ควรจะเห็นความสำคัญของภาพที่การสร้างแบบลายในนั้นด้วย” แม้ว่าบอนนาร์ (และวูยาร์) ไม่เคยสนใจทำตามทฤษฎีของเซรูซีเย หรือ เดอนีส (Denis) มากนักก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่างานในระหว่างทศวรรษที่ 1890 ของเขานั้นได้ทำตามหลักเกณฑ์เหล่านั้น

ในจำนวนภาพที่บอกลักษณะ “นาบีส” ทั้งหลายไม่มีภาพใดจะดีไปกว่า **Children Playing with Hoops** (เด็กเล่นวงล้อ) ซึ่งมีภาพเป็น 4 แผ่นใหญ่ๆ มาประกอบกัน การจัดองค์ประกอบของภาพนี้ดูหนักไปด้านหนึ่ง ขณะที่ปล่อยให้อีกด้านหนึ่งว่างเบาอย่างเห็นได้ชัด ส่วนสีที่ระบายลงไปแบบแบนราบเสมอกันนั้นเล่า ก็บอกรูปทรงที่แก่งบรรจงแต่งเอาไว้อย่างดี มีการนำวิถีลดขนาดมาใช้แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ในการสร้างควมลึกและระยะทางในภาพ ซึ่งเห็นได้ชัดว่า บอนนาร์ได้ใช้ภาพพิมพ์ญี่ปุ่นเป็นแบบอย่างในการสร้างองค์ประกอบ (ดังที่รองซง (Ranson) เรียกเขาว่า “นาบีสญี่ปุ่น”) เขาใช้วิธีสร้างองค์ประกอบให้เป็นแบบนามธรรม แทนที่จะสร้างรูปทรงเลียนแบบของจริง เรื่องที่เขียนก็มักจะเป็นเหตุการณ์ในชีวิตบนท้องถนนของกรุงปารีส หรือภายในบ้าน เทคนิคในการจัด

ภาพเด็กเล่นวงล้อ ค.ศ. 1897 ภาพพิมพ์หินสี 4 แผ่น แต่ละแผ่นขนาด $53 \frac{1}{4} \times 17 \frac{3}{4}$ โมเดิร์นอาร์ต นิวยอร์ก

ภาพดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น มีปรากฏอยู่ในงานที่เขาทำในช่วงทศวรรษจาก ค.ศ. 1890 ในเรื่องของสีนี้ งานยุคต้น ๆ ของเขาเหล่านี้มักจะมีสีออกหม่นมัวอ่อนจางโดยทั่วไป จะมีสีที่สว่างสดใสกว่ามาแต่เมื่อกี่เฉพาะตรงจุดที่ต้องการเรียกความสนใจไปในทิศทางที่ไม่คาดคิดเท่านั้น

ประมาณปลายทศวรรษจาก ค.ศ. 1890 กลุ่มนาบีส์ก็ดำเนินไปสู่ความแตกแยกกันทีละน้อย ขณะที่เชรูซีเยมีทฤษฎีใหม่ ๆ ทางการสร้างสุนทรียภาพ ซึ่งทำให้เดอนิสต์และรองชงสนใจอย่างยิ่งนั้น บอนนาร์ก็บวดยาร์ไม่สนใจใยดีด้วยเลย เขายังคงแสดงภาพร่วมกับคนอื่นเป็นครั้งสุดท้าย ณ ห้องภาพของดูรอดต์-รูเอล ใน ค.ศ. 1899 ในครั้งนี้ชาร์โรเอ่ยถึงบอนนาร์ว่า “เด็กหนุ่มคนนี้เห็นทีจะไปอีกไกล เพราะเขามีสายตาของจิตรกร”

เมื่อใกล้ ๆ จะสิ้นศตวรรษงานของบอนนาร์ก็เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ มีการทำภาพให้สวยสดงดงามไปในแนวใหม่ เริ่มใช้สีหนาและเป็นสีจัดหลากหลายขึ้น เขายังมีการสร้างรูปทรงให้หนาหนักขึ้นอีก เป็นการเลิกมีลักษณะงานในระยะต้นที่ลึกลับแนบราบ ดังจะเห็นได้ชัดจากภาพ *The Bourgeois Afternoon* (ยามบ่ายของชาวบ้าน ค.ศ. 1903) ซึ่งเป็นงานที่เขาตั้งใจทำมากขึ้นหนึ่งในช่วงนี้ เป็นภาพครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่งที่มีพร้อมทั้งแม่และสุนัขหลายตัว ตัวบ้านและสวนรอบบริเวณบ้านทั้งหมดถูกเขียนขึ้นด้วยความรู้สึกอบอุ่นคุ้นเคยอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน เบื้องหลังของภาพที่แต่ก่อนไม่มีบทบาทอะไร ในภาพนี้กลับกลายเป็นส่วนสำคัญขึ้นมาเพื่อที่จะสร้างภาพให้มีรายละเอียดประดับประดาอย่างสวยงาม

งานที่เขาทำในปีต่อ ๆ ไปมีสีแปรปรวนหลวมปล้อยลง อีกทั้งสีก็จัดขึ้น สดใสขึ้น แต่แม้กระนั้นก็ยังคงรักษาความละเอียดอ่อน นุ่มนวล กลมกลืนกันไว้ได้อย่างดี ผิดกับงานของศิลปินโฟฟ (Fauves) ซึ่งทำอยู่ในเวลาเดียวกันนั้น เนื้อหาที่เขานำมาเขียนก็ไม่พ้นฉากชีวิตในกรุงปารีส ทิวทัศน์ของแคว้นงภาพเปลือย และภาพหุ่นนิ่ง ภาพ *Mediterranean* ซึ่งมี 3 แผ่นประกอบกัน แสดงให้เห็นความสนใจทิวทัศน์ภาคใต้เป็นครั้งแรกในงานของบอนนาร์ด้วยการใช้สีและรูปทรงในแบบใหม่ เขาเขียนภาพนี้ให้กับนักสะสมภาพชื่อ โมโรซอฟ ในปี ค.ศ. 1911

ระหว่าง ค.ศ. 1915 และ ค.ศ. 1920 เป็นช่วงเวลาที่เขาเขียนของเขามีเส้นวาดเคร่งครัดขึ้น เขากล่าวว่า “..... เพื่อระมัดระวังตัวเองและสีที่ใช้ให้อยู่ในร่องในรอยขึ้น” *The Source : Kneeling Bather* (ค.ศ. 1917) เป็นภาพเปลือยภาพหนึ่งซึ่งบอนนาร์เน้นในเรื่องคุณลักษณะที่เป็นแบบแผนหนักกว่าแต่ก่อน ภาพเปลือยเหล่านี้ทำให้นึกถึงอะไรบางอย่างในภาพของเดอกาสต์ตรงที่จับมุมมองภาพแปลก ๆ แต่ทั้งสองก็มีวิธีการวาดเส้นต่างกัน

ในทศวรรษจาก ค.ศ. 1920 สีจัดที่สดสวยก็กลับมาครองความสำคัญในงานของเขาอีกเมื่อความสนใจในการวาดเส้นลดลง และภาพเขียนของเขาที่เป็นเช่นนี้ต่อไปตลอดชีวิตโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรมาก สีเท่านั้นที่เข้มจัดขึ้น และมีแสงเงาวาววับขึ้น องค์ประกอบก็มีความสำเร็จมากขึ้นในการไล่สีให้ได้คู่กับเนื้อผิวภาพ จะอย่างไรก็ตาม ความสดใหม่ที่สายตาของเขาจับแล้วถ่ายทอดลงในภาพนั้นไม่เคยลดลงเลย ดูได้จากภาพหลัง ๆ ของเขา *Southern Landscape* (ค.ศ. 1940) แสดงให้เห็นความสวยสดงดงามที่บอนนาร์ใช้สีและมีแปรปรวนขึ้นเรื่อย ๆ จวบจนกระทั่งวาระสุดท้าย